

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

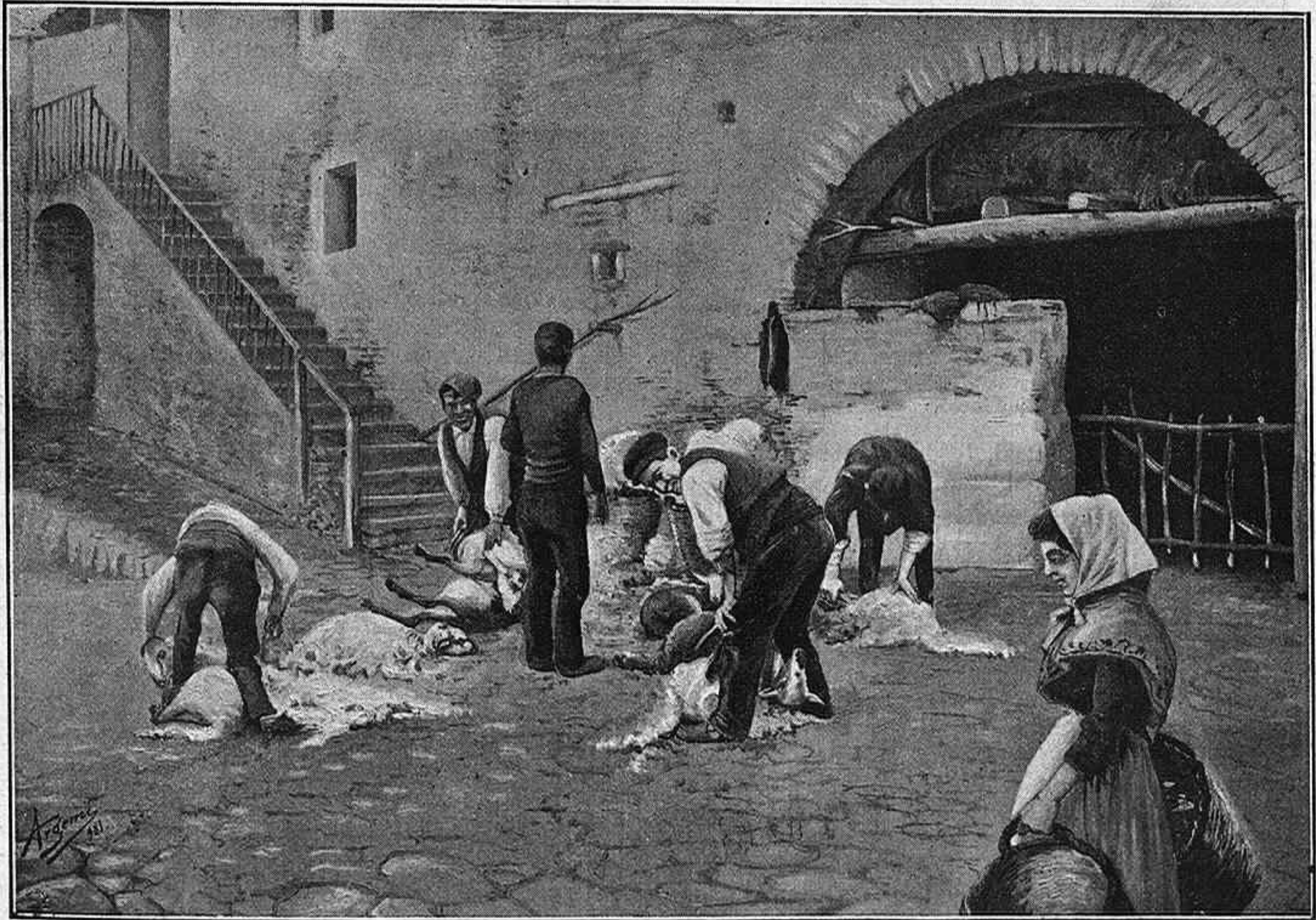
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

ESQUILANT

Els béns son com las personas,
(es un ditxo de barbé:)
fins que se 'ls ha tret la llana,
no van bé.

ESTIUHEJANT

PERSPECTIVAS

Com tot lo qu' es verament característich, la marinera Cadaqués té una gran unitat d' istil y una considerable varietat d' aspectes. Res de l' uniformitat aclaparadora d' altres indrets, que l' espectador domina ab un cop d' ull y tot desseguit se 'n cansa; en la vila en que 'm trobo estiuhejant, á cada pas s' hi descubreix un aspecte imprevist, pintoresch, de un color molt accentuat, tenint com té la llum per reverbers, dos inmensos miralls: el mar y el cel. Y tot lo que 's descubreix, ab tot y ser tan distint, presenta un *cachet* especial, únich, que vos fa dir:—Cadaqués, pur.

Jo aposto á que entre mil quadros, descobriré sense vacilar el que reproduheixi 'l més insignificant recó de aquesta vila, sempre que l' artista haja tingut trassa pera pintar-lo ab fidelitat y á conciencia. Qui conegui la vila y la comarca; qui s' haja penetrat d' ellas, poch s' equivocarà.

Per aixó hi ha hagut tants artistes que han trobat aquí un manantial inagotable de assumptos acomodats á tots els temperaments y á tots els gustos.

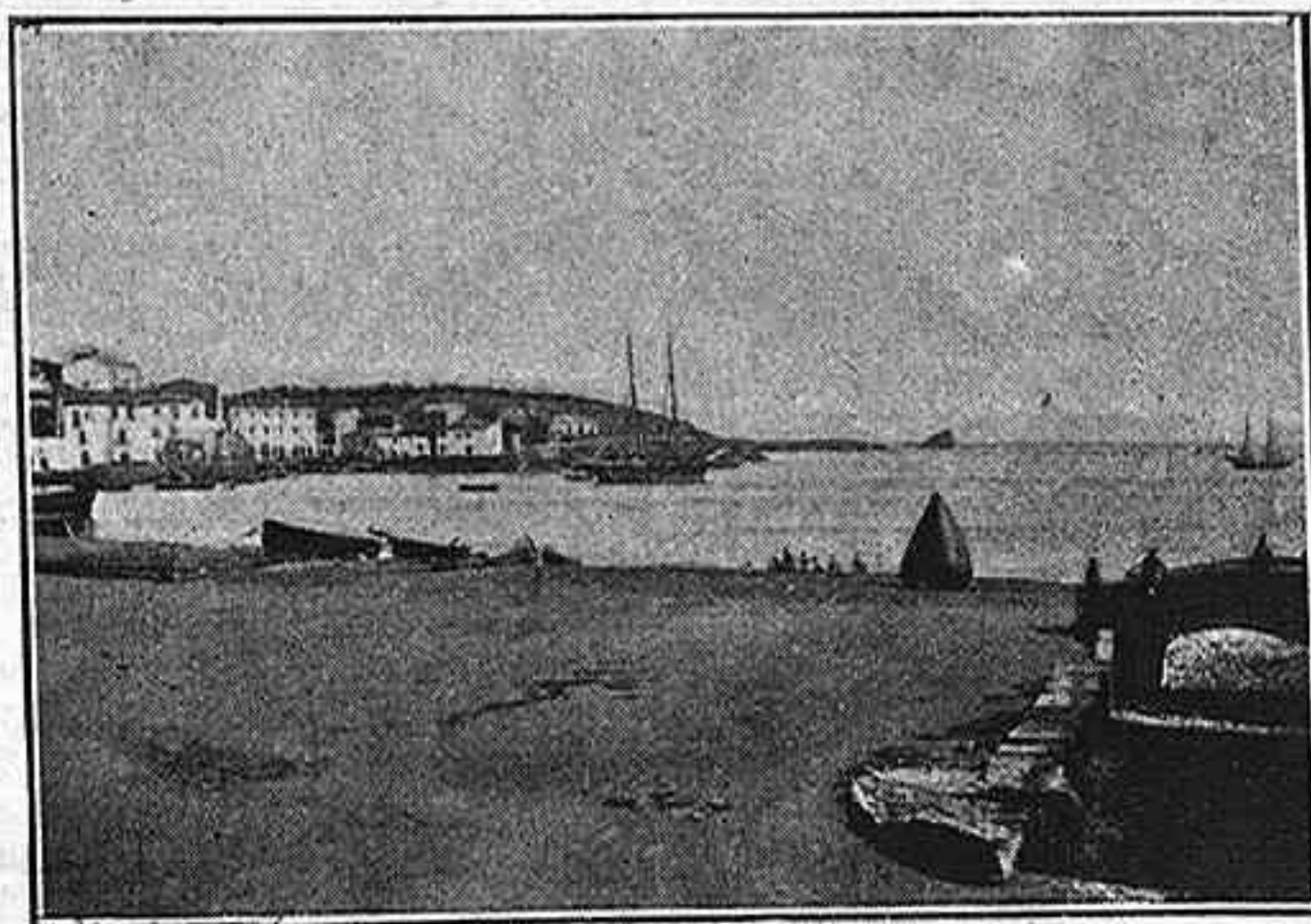
Carrers tortuosos y empinats, com els del *Trueno* y 'l *Relámpago*, ab sas casetas blanques com la neu, engarlandadas per parras verdas com esmeralda, ab un banch de pedra licorella al péu de cada porta, y ab el pescador que teixeix morranells ó la dona que surgeix xarxas seguida á terra.

Cadaqués.—Platja de «Lo Poal» y vista de una part de la població.

Platjas com la del Poal, desde ahont se descubreix un bell conjunt de població, y ahont se troban els pedrissos del famós Banch del *Si-no-fós* apoyats en las parets de l' Aduana, punt de reunió diaria, avants y després de las sis de la tarde (l' hora de dinar) dels llops de mar desdentegats y ab sota-barbas grises ó blanques, que tots se trobarian bé *si no fos* el malehit poagre que á l' un el fa anar ranco ó la malehida vista que l' altre no sab com, pero cada día se li escursa; y de aquí 'l nom de *si no fos* donat al banch, punt de reunió de tan característica tertulia.

Sitis com la *Platja*, 'l punt céntrich de la vila, amarat de sol durant la jornada, puig els vehins no hi volen arbres, qu' encare que 'ls darián ombra y frescor presservantlos del ressol, en cambi 'ls hi taparian la vista del mar, y per aixó sí que no hi passen; y per la nit, á las foscas, puig á Cadaqués no 's gasta alumbrat públich, passeig predilecte dels vehins y 'ls forasters, que van y venen com per la Rambla formant algunas filas agafats pel bras, y saludantse al creuharse, quan se coneixen, més per la

Cadaqués.—La Platja.

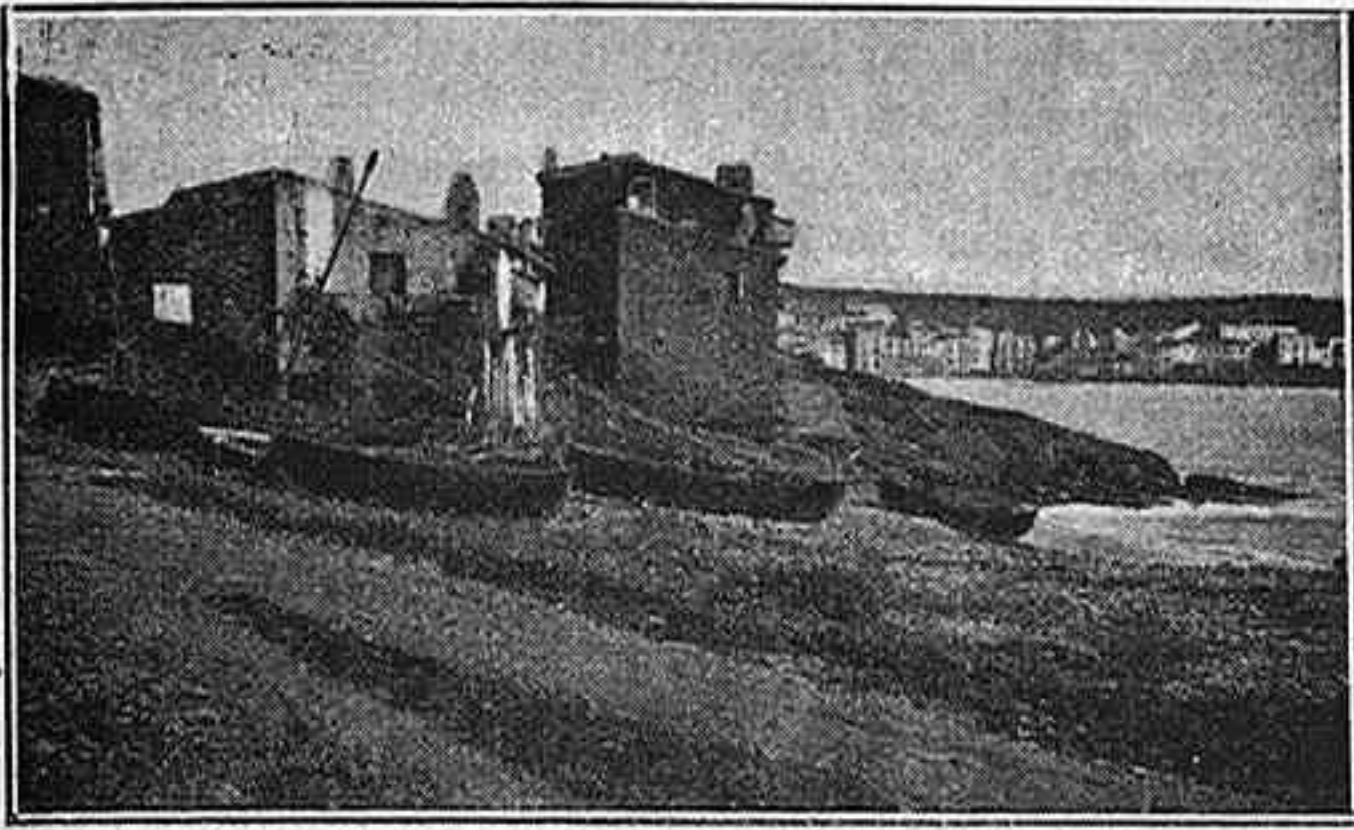
veu que per la figura, puig si no fa lluna es fosch com gola de llop. Lloch per tots aquests motius molt típich, molt cadaquessench, y que además ho es també per las barcas tretas en terra, per un llarch mástil procedent de un naufragi que ajegut serveix de banch y per una boya de ferro semblant á una gran baldufa punta per munt, que fa uns cinquanta anys espera que en *las oficinas del ramo* s' acabi de instruhir l' expedient que ha de precedir á la séva colocació y que ja avuy está tota esborancada, foradada, inservible.

Punts com la titulada *Platja de 's Pianch*, que forma dos platjetas arreconadas entre un gep de rocas, sobre las quals s' hi han construït casas y un carreró al qual s' hi puja per dos empinats rastells, y ahont me trobo al escriure aquestas ratllas, dominant una gran part de la vila, l' enlayrat Pení al enfront, tot el Port als peus, y al fons, cap á mitj-día una gran extensió de mar qu' en l' horisó 's besa ab el cel, com si en lloch del terrat de la casa de 'n Julio, me trobés sobre la cuberta de un gran vaixell. Siti únich pera contemplar sense sortir de casa las continuas variacions de la líquida superficie, de blau turquí ab motas de plata quan bufa la tramontana, rissada y cendrosa quan el lleveig agombola sobre 'l front del Pení un turbant de bromas; de mare-perla en los moments de calma, de color de foch quan la posta del sol enrojeig el cel; de matís de plom ab misteriosos reflexos, durant las primeras horas del vespre, y negre com l' assabaig, pero ab transparencias y lluhissors d' estrelles en las horas foscas de la nit.

Per l' altre banda la nomenada *Platja de 's Llané*, unida ab las darreras casas de la vila, animada en

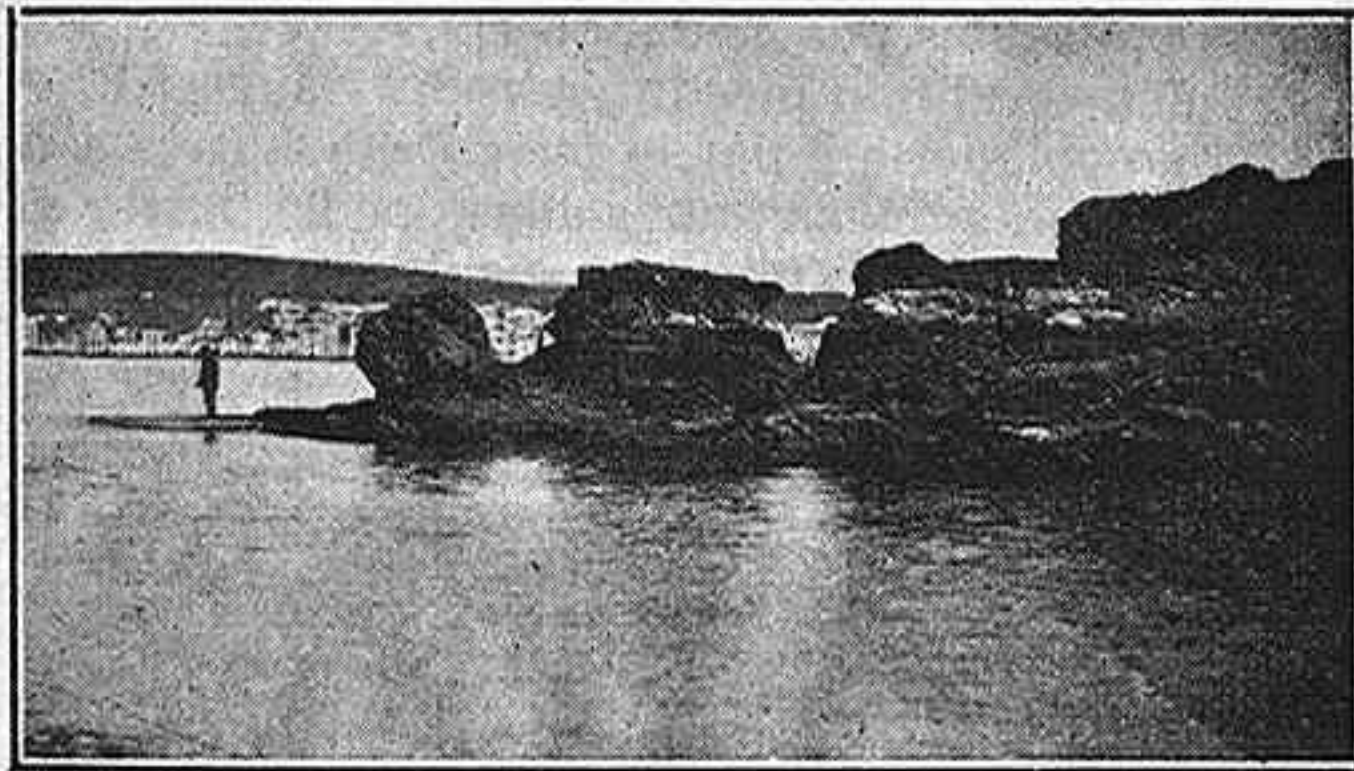
Cadaqués.—Platja de 's Pianch.

Cadaqués.—Platja de 's Llané.

temps de banys per ser lo punt destinat als homes; ab algunas rocas á flor d' aygua que serveixen d' embarcader, y grans pilots de pedruscall, per entre 'l qual s' obra 'l camí que conduheix á l' enlayrada ermita de Sant Sebastiá.

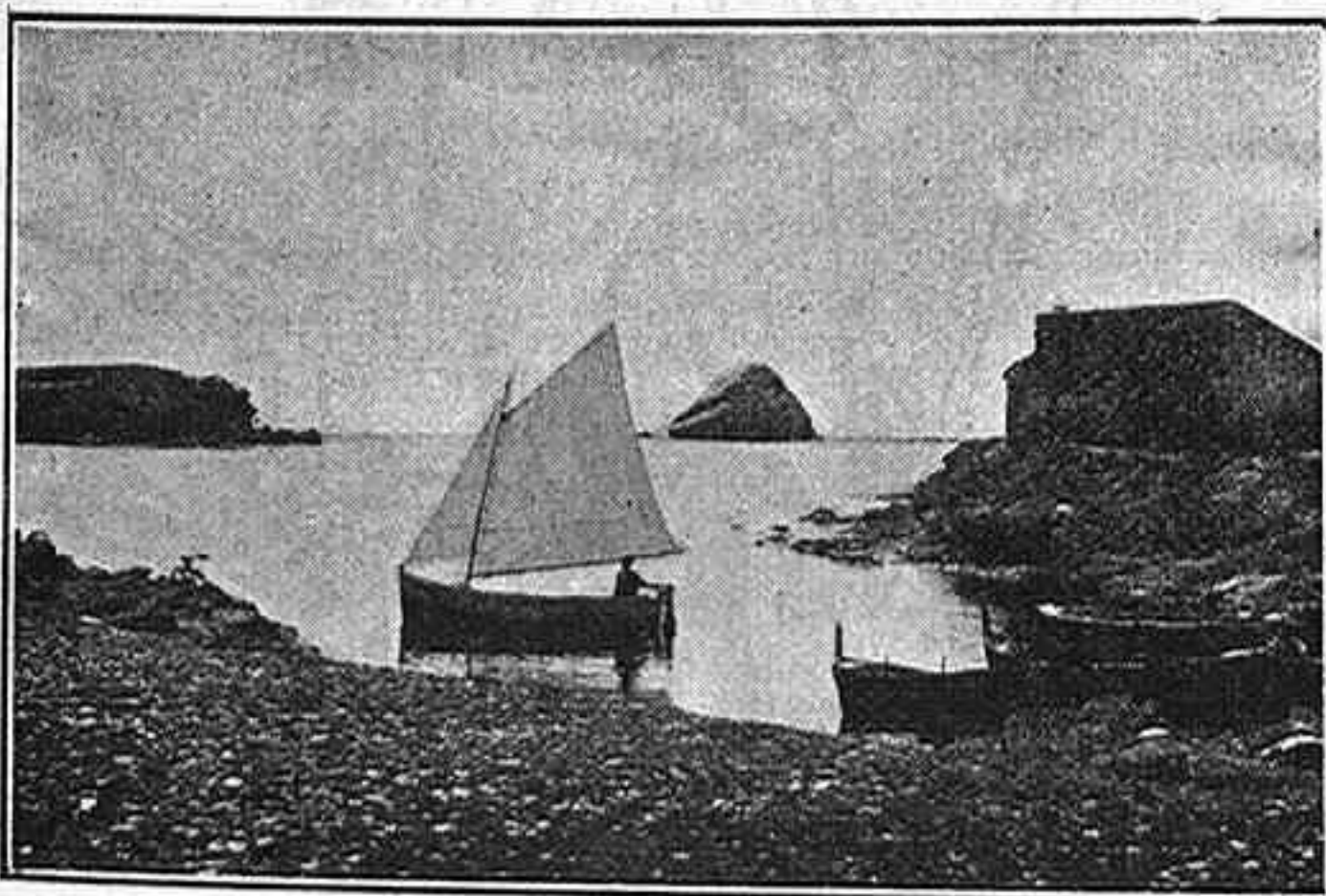
Més enllá l' aspra punta de 's Sortell que s' adelanta port en dins, com si estigués enamorada de l' aygua y volgués rebre per tots indrets sos besos escumosos, y escoltar els sospirs y 'ls bramuls de sos cants, segons estiga tranquila ó enrabiada; la punta de 's Sortell, ab la cova del Gall marí al peu y la Caverna dels Capellans á la dreta, ab rastelleras per tots indrets de rocas á flor d' aygua, sobre las quals

Cadaqués.—Punta de 's Sortell.

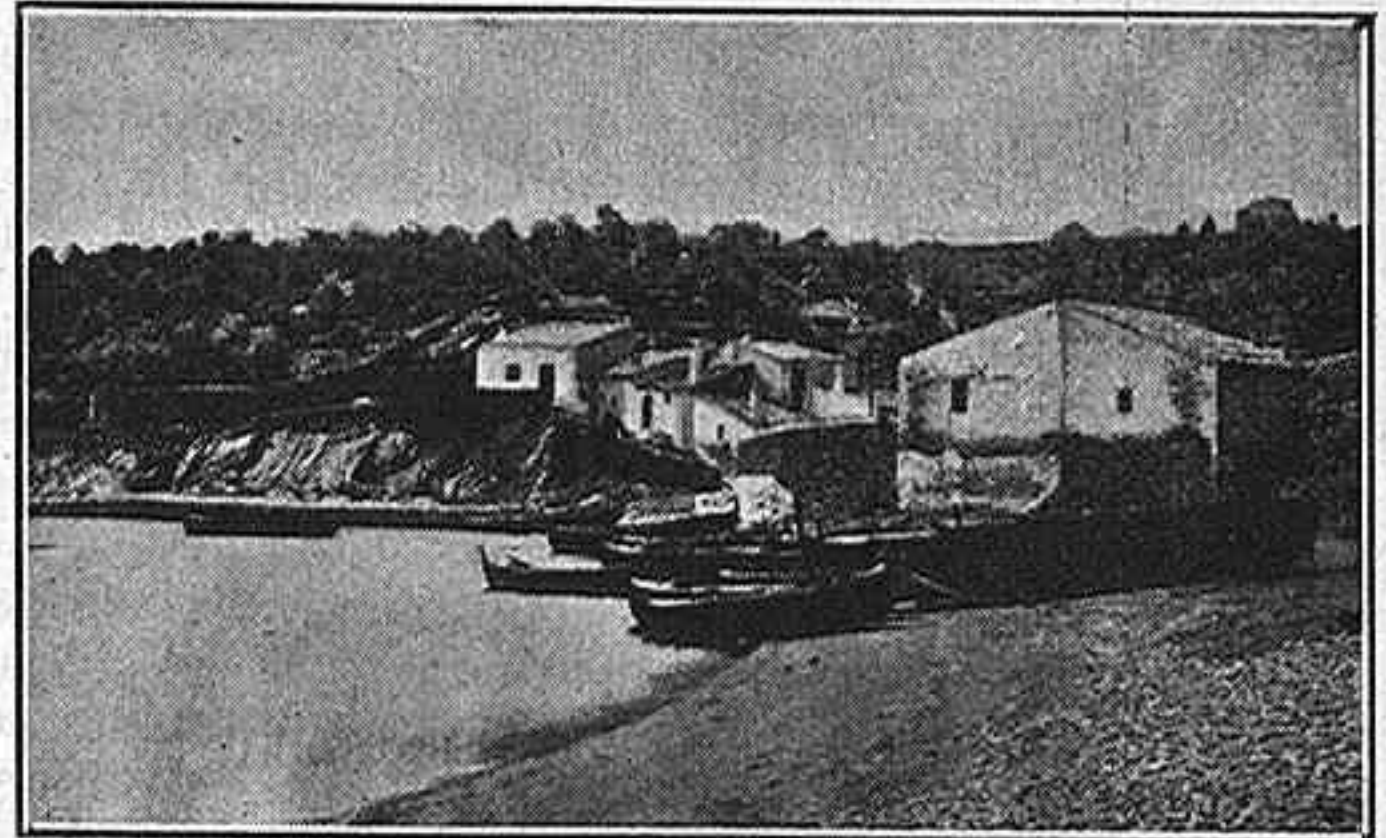
las onadas teixeixen continuament sas randas de brumera, com puntas al coixí, y onejan las saupas, peixos que van á collas baix la direcció de una menadora, y que allí solen trobar la mort ennastadas pel pescador que cautelós y sense bellugarse las espera.

¿No bastan aquestas y altrás moltas bellesas arriadas á la vila, sempre joyosa d' ostentarlas?

Cadaqués.—S' Arenella y 'S Cucurucú.

Llavors contornejeu la costa per la banda de llevant, y després de admirar al pas caixals que 'l mar ha obert entre las penyas y platxas dolsas ahont l' ona mor' suaument, sense ramor, prenent per un camí vorejat de parets de pedra seca que tancan pomposos oliverars, arribaréu en cosa de un quart d' hora á s' Arenella, un siti que ofereix tota la serenitat de la bella grega. Un tros de mar quiet com un petit llach se presenta á la vista, tancat per costa y la illeta frontera, apareixent á má dreta, com una pirámide egipcia, la massa de 's Cucurucú. L' illa forrada d' herbas de bosch, romanins, tomanins y semprevivas, se converteix durant la primavera en un pom de flors flotant. Per entre las esclétxas de

Cadaqués.—Port-lligat.

las rocas més properas á l' aygua creixen grossas tofas de fonolls marins, planta grassa de gust aspre, perfumat y molt incitant. A dintre de l' illa hi ha una vinyeta quals rahims espicossan las perdius y 'ls conills, els quals pera anar á xalarse es de creure que atravessan nadant el bras de mar que separa l' illa de la costa. ¡Y quínas pesqueras s' hi fan pels encontorns de l' Arenella!

Un altre siti curiós—y ab ell he de terminar el present rosari de perspectives cadaquessencas,—es *Port-lligat*, que per mar es lluny y per terra separat sols un quart d' hora de la població. Forma com un gran llach quiet y tranquil ab dos solas entradas molt estretas, y un gran número de canals y recotzes que sorprenen per lo impensats, quan un desde las alturas voreja 'l port ó 'l recorre en bot. De Port-lligat surten totas las expedicions de la *encesa* que 's dirigeixen á las diversás calas del Cap-de-Creus, puig fentho aixís estalvián camí y aprofitan milló 'l vent.

Cap-al-tart, entre dos llustres, veureu als pescadors de pell torrada l' un darrera de l' altre, ab un boscall de teya al coll, baixant silenciosos l' empinada costa que conduheix al embarcader. Dalt de tot, al cim de unas alturas cubertas de frondosos oliverars, blanqueja quiet el cementiri. L' escenari es digne del quadro. Allá dalt els que reposan per sempre més: abaix els que s' afanyan en un treball dur y sovint sense recompensa; pero tranquils, animats per l' esperansa de fer una bona llevada, tan ilusoria las més de las vegadas com la de treure una bona rifa... Pero serens, resignats y pensant tal volta:—També hi recalarem nosaltres al port del etern repós!

P. DEL O.

ÍNTIMA

SONET

Estich enamorat. ¡Quína alegrí
quan está prop de mí tan encisera

y ab aquella boqueta tan riallera
que, á tot hora de grat mossegaria!
¡Estich enamorat!... ¡Quina agonía!...
Fá mes d' un quart y mitj que 'l cor l' espera
y l' ánima de pena 's desespera;
puig tan tart com avuy may hi venfa.

Y estant aixís mon cor sofreix y gosa.
Goso ab lo goig d' aquell que creu lograrla;
y es mon sufrir d' aquell que no reposa
si acás de fit á fit no pot mirarla;
pro 'm sento dins del pit estranya cosa
que 'm fá agradá 'l martiri d' anyorarla!

PERET DEL CAFÉ

NOSTRE CRIM DE CADA DÍA

D' actes d' hipocresía formidablement espantosos n' hi vist molts en aquest món; pero cap tan gros, tan colossal, tan tremendo com el qu' en l' actualitat está cometent la premsa barcelonina.

Es un pacte secret, una consigna, á la qual ni un sol periódich s' ha atrevit á faltar.

«Aterra—diuhen tots ells sense excepció—la no interrompida serie de crímenes que de algún tiempo á esta parte vienen desarrollándose en Barcelona.»

¡Hipócritas, més que hipócritas! No se 'ls creguin d' una paraula. Lo que aquesta «no interrompida serie de crímenes» els fa, no es *aterrarlos*, sino entussiasmarlos, divertirlos, omplirlos l' ánima de satisfacció y alegría.

Al comensar l' estiu, el pánich s' havia apoderat de totas las redaccions. No passava res, no 's deya res, no 's temía res. L' horisón polítich estava seré com un cel de pessebre, el mar apareixia pla com la plassa de Catalunya desde que 'l senyor Amat ha fet allisarla; ni un escándol en perspectiva, ni una

mica de crissis, ni la inauguració d' un trist cassino; res, res absolutament.

—¿De qué parlarém?—exclamavan, arrencantse els cabells, els directores dels periódichs:—¿Ab qué omplirém el diari, si aquesta calma desesperadora continúa? ¿Cóm ho farém perque 'ls nostres lectors al agafar el periódich no 's quedin adormits?

Arribava á la redacció un *reporter*.

—¿Noticias?—li preguntava 'l director tirantseli á sobre, com el náufrach s' agafa al tros de fusta que veu surar á prop seu.

—¡Ni una!—contestava desalentat el periodista:—Barcelona está convertida en una Tebaida. Ningú 's mou, ningú xista, ningú respira. En Planas y Casals s' ha tornat mut, en Comas y Masferrer es á la torre á regar el jardí, l' arcalde s' ha cansat ja de corre tot el día pels pobles agregats...

—¿Y donchs?...

El *reporter* arronsava tristement las espatllas y repetía ab amargura:

—¿Y donchs?...

Pero vingué 'l primer crim, el br llant crim *inaugural* d' aquesta «no interrompida serie, que de algún tiempo á esta parte viene desarrollándose en Barcelona,» y la premsa local va respirar.

—¡Ja tenim lo que buscavam!—digueren els directores de diari, banyantse en aygua de rosas y ordenant al administrador que aumentés el *pedido* de paper.

«El crimen de hoy. Un mar de sangre. Cuarenta y dos puñaladas por media peseta.»

¿Volen assumpto més interessant y sugestiu?

De no volguerlo inflar, el fet, ab tota la seva sanch y las quaranta dugas punyaladas, podía haver quedat perfectament explicat en sis líneas; pero, ab en Planas y Casals mut, en Comas regant las aufábres

ELS EMPIPATS

—¡Dimontre d' alcalde!... Nunca tiene nada prou net... Por mí, antes de ser batlle, ha sido bugadera.

—¡Arreglar els serenós!... ¡Ves en qué s' entretenen á la Casa gran!... Valdría més que s' arreglessin ells...

LAS FESTAS Á BORDO

Sense cafés hont xalarse,
ni Ramblas hont passejar,

ni mossas á qui arrambarse,
¿qué tenen de fer? Jugar.

gas y l' arcalde immobilisat, ¡ah, no senyors! era necessari convertir la gacetilla en *historia*, el gra d' arena en montanya.

Y aixís va ferse. La confecció del plat no era difícil.

—Vingan estimulants,—deyan els directors—vinga pebre del més vermell, tirat á grapats, y 'l públich se 'n llepará 'ls bigotis.

Primer, en lletres grosses:

HORROROSO CRIMEN

Quatre frasses esgarrifosas, ben esgarrifosas, com si diguessim las olivetas pera obrir gana, y á continuació, un altre cop de timbal:

UN HOMBRE DECAPITADO

Després, á manera de capítuls de novela, el fet, explicat ab tota calma y per petites dossis, cuydant de posar á cada párrafo un títul ben *llamatíu*.

Verbi gracia:

El lugar del crimen.

Los actores del drama.

¿Dónde está la cabeza?

Lo que dicen las dos queridas del muerto.

Detalles espeluznantes.

Donat l' impuls, lo demés marxa tot sol. La premsa aprofitá encare 'l primer crim un parell de días, parlant de «los trabajos del juzgado», de las «inesperadas revelaciones de una vecina» y del «secreto del sumario»; pero vingué 'l segón, més horros y més espeluznant que 'l primer, tota vegada que las punyaladas en lloch de ser quaranta dugas eran cinquanta quatre, y al mort, á més de faltarli 'l cap, li faltava un peu y l' armilla, y la premsa, que tan deplorable estíu creya passar, va veure's definitivament salvada.

Els crims se succehían l' un darrera l' altre ab una regularitat encantadora. El dilluns un marit dividía en fraccions á la seva dona; el dimars un fulano trinxava á un íntim amich seu; el dimecres eran dos germans els que 's matavan; el dijous, tot' una familia 's reduhía á pols de la més fina...

Y 'ls periódichs, tornant de mort á vida y burlantse del mutisme de 'n Planas y Casals, de las aulfabregas de 'n Comas y Masferrer y de la inactivitat del arcalde, celebravan interiorment el *crimen del día*... sens perjudici de sortir després per aquests carrers disfressats de cocodrilos, plorant com uns *Magdalenos* y exclamantse de «la no interrumpida» serie de crímenes que de algún tiempo á esta parte «vienen desarrollándose en Barcelona.»

Quan, al repassar la premsa diaria, llegeixin vostés que aquesta «serie de crímenes *aterra*,» ríguinse'n del *terror* manifestat pels nostres periódichs.

¿*Aterra*, y d' una senzilla qüestió de familia 'n fan un dramón d' Odeón en cinch actes, prólech, epílech... y plano explicatíu?

¿*Aterra*, y apenas sona un tiro ó 's té noticia d' una punyalada, corran tots els *reporters* com uns desesperats, en busca de datos, interrogant als vehins, als porters, als parents, als amichs dels coneputs, als que passen, han passat ó podrian passar pel lugar del *crimen*?

¿*Aterra*, y si volguessin parlar ab lealtat, confessarian que de no haverlos favorecut la casualitat ab tan hermosa «serie de crímenes,» aquest estíu no haurían sapigut ab quína classe d' infundis omplir las sevas planas?

Créguinme á mí, qu' en aquest assumpto no hi vaig ni hi vinch, ni faig negoci ab *seqüestradas*, ni tinch botiga d' *últimas horas*; sense aquesta «serie de

crímenes,» l' estiu del present any de gracia hauria resultat el més aburrits dels estius.

¿Qué hauria fet la premsa?

¿Qué hauria llegit el públich?

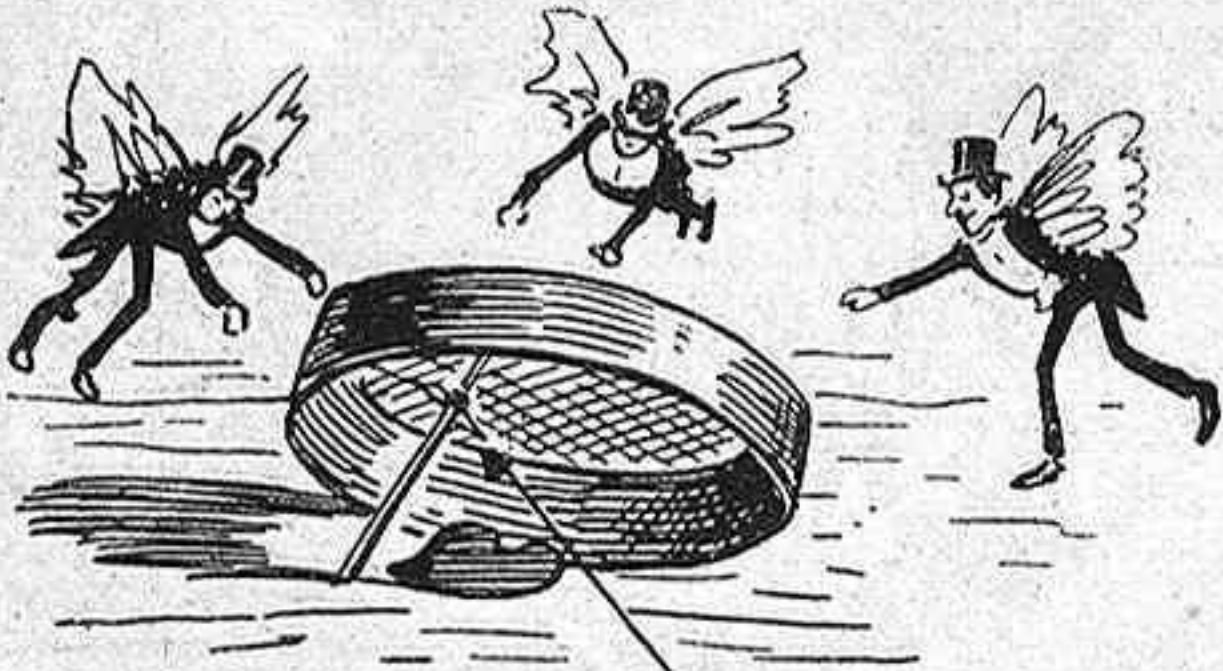
¿Cóm hauriam combatut la nyonya inherent á no sé quants grans Reaumur?

A. MARCH

EL CUCH DE LA GELOSIA

En Pastells va casarse ab una viuda bastant madura, perque tenia quartos; y donya Ramoneta va casarse ab en Pastells perque era jove y elegant. Y,

CASSA DE TOT L' ANY

lo que generalment resulta de aquestas unións, ni en Pastells té benestar ab la fortuna de la senyora, ni aquesta es felís ab la guapesa y elegancia del seu marit. Ell, aburrit perque la muller, com á mestressa, mana y disposa; ella, ab continuat neguit perque l' home es jove y li dona motius, ó ella se 'ls inventa, per estar gelosa.

Emperó donya Ramoneta, com tots els gelosos, diu que no ho es, sino que efectivament ell se li porta malament.

Trobantse al establiment de la Puda, se reuneixen els banyistas, un d' ells se posa al piano, toca un ball—precisament donya Ramoneta no pot ballar á causa d' un briá á la cama,—en Pastells agafa una balladora, y ja hi som.

Els que no ballan, conversan, pero donya Ramoneta, mirantse al seu marit y á la parella d' ell no está per la conversa, y si li fan alguna pregunta contesta glorificat á matinas.

—¿Qué no ho veus, Fermina, com balla? diu baixet á una seva amiga que l' acompanya sempre, y que es la qui m' ha contat lo que 'ls esplico.

—Déixal ballar, dona,—respon la Fermina.—Tú no ballas y ell, si balla ¿quin mal fá?

—Es que una no sab si ballant se diuen alguna cosa.

—¿Qué s' han de dir? Música celestial. Vaja, no siguis gelosa.

—¡Gelosal! ¡May me 'n hi vist de mes frescas! Pero ¿qué li costaria á ne 'n Pastells no ballar?

Si 'ls banyistas van á alguna font ó á donar un passeig, y en Pastells, deixant á la seva costella á ne 'l grupo de la gent reposada, se 'n va á ne 'l de jovenalla.

—¿Veus, Fermina?—diu senyalant al seu marit.—Després dirás que soch gelosa.

—¿Perque se 'n va ab els joves? li fá l' amiga.

—Per las noyas se 'n hi va.

—¡Encare dirás que no ets gelosal!

—¡Sempre 'm surts ab la mateixa! Es dir, que lo que una veu y palpa...

—No veus ni palpas res, dona. ¿Qué hi fará ab els joves y las noyas?

—Ja t' asseguro jo que no hi va per resar.

Y escenas per l' istil eran el seu pá de cada día. Pero ara ve la mes tremenda, ab la qual, després de tot, se comprén quant es digna de llástima donya Ramoneta y quan digne de llástima es en Pastells.

Aquest cada senmana tenia de venir un día á Barcelona, y—lo que passa—al venir, els contertulians li feyan encárrechs. Hi havia vegadas que al entornarse á la Puda semblava un marxant. Agullas per l' un, betas per l' altra, un barret de palla per fulano, una corbata per sutano, una novela per mengano... en una paraula, era una tenda ambulante de tota mena de mercaderias. Alguns encárrechs els hi feyan de paraula, altres per escrit.

Tingué donchs de venir una vegada, li feren encárrechs, li donaren cartas y targetas, se las ficá á la butxaca de l' americana que s' havia de posar l' endemá per marxar, y al vespre sortí á despedirse d' alguns vehins.

Al sortir aquest, donya Ramoneta l' hi mira lo que s' havia posat á l' americana y hi troba una targeta dintre d' un sobre obert. Treu la targeta y llegeix aixó: «El dador, D. Feliu Pastells, es persona de confiança y pot acompanyar fins aquí á l' Aurora. Tú li acompanyas al carril y jo l' aniré á rebre á l' estació d' Olesa.» La targeta era de una tal Carlota Pérez, que per cert entre 'ls banyistas, ó mes ben dit entre las banyistas se 'n murmurava alguna coseta.

Ab aixó, ja poden pensar com se posaria donya Ramoneta al llegir l' encárrech.

—¡Ferminal! ¡Ferminal! 's posá á cridar.

—¿Qué vol? diu aquesta, entrant al quarto.

—Té, llegeix aquesta targeta; y després digas que es que soch gelosa. Té, llegeix; es una targeta de la senyora Carlota, aquella que diuen si ab aquell... pero que s' arregli; pero que no 'm vingui á desarreglar á casa.

—Xano, xano, mansament, ¡miréu com hi van cayent!

CASSA DE MODA

—Sí, diu la Fermina després que ha llegit la targeta, ja ho veig, pero que ell acompanyi á una senyora de Barcelona á aquí, no vol dir que ell...

—Si que 'l coneixes poch: Mira: perque no diguis que son fantasías de gelosa; deixémlo anar, y demá quan arribi 'ns presentém á l' estació, y ja coneixeré jo ab la

—Una instantánea. ¡Allá va!
¿Veuhén? ¡Zás, zis, zás!... Ja está.

cara d' aquesta... dona que acompanyará qui es ó qui deixa de ser, y ja veurás com me sentirán tan ell, com ella, com la senyora Carlota.

—¿Si vols que jo la vegi?

—¿A la Carlota? ¡Ah! no; m' has de fé 'l favor de callar. Vull que 't convensis de que 'ls meus temors no son infundats. Tornémli la targeta á l' americana, y no diguém res á ningú.

Y tot tornant la targeta al puesto ahont era, murmurava:

—¡Vés en Pastells persona de confiança per acompanyar una dona, que de segú será un' altra senyora Carlota, de Barcelona á Olesa!

—¡Qui sab! diu la Fermina; pot ser es una vella...

—¿Y per una vella tantas precaucions, de que l' acompanyant es de confiança, de que la porti á l' estació, y de que ella l' anirá á rebre?... Quan jo t' ho dich, será un' altra senyora Carlota y volen mirá si m' agafan á n' en Pastells. ¡Es clar! ell balla, va á las fonts, als passeigs, bromeja... Vamos, que se 'm porta desastrosament, y aquesta classe de fulanas, quan tiran l' am ja saben que treuran peix.

—Bueno, Ramoneta, no fassis castells; no diguém res, y demá 'ns arribarém á Olesa.

L' endemá se 'n aná en Pastells, y durant aquell día donya Ramoneta apenas va menjar; y per mes que feya y deya la Fermina per distréurela, ella no 's podia treure del cap lo que li passava.

—¡Si vaig fer un disbarat com una casa de casarme ab aquest xicot! deya á la seva amiga.

—Pero, ja ho has fet, Ramoneta, y has de mirar de portarli 'l carácter.

—Sí, pero una cosa es portar el carácter, y un' altra cosa es que ell me falti.

—Bé: ¿ja sabs que t' ha faltat?

—¡Encare vols mes! ¿No ho veus tú mateixa?

—¿Perque li han fet un encárrech?

—Perque 'l tenia d' admetre un encárrech aixís. Portar una dona no s' admet aixís com aixís.

Aná passant aquell día d' angunia per donya Ramoneta, y d' inquietut per la seva amiga, que no sabia cóm acabaría la cosa.

S' acostá l' hora d' anar á l' estació, hi anaren, y allí 's varen trobar ab la senyora Carlota.

—Miratela com no hi falta, digué donya Ramoneta á la Fermina. Dissimula y no parlis de 'n Pastells ni de res.

Se sent xiulá 'l tren. El trip trap del carril anava acostantse; y de segur que 'l del cor de donya Ramoneta era mes fort que 'l del carril.

Arriba 'l tren á l' estació, salta del cotxe en Pastells tot sol, y la seva senyora no tenia prou ulls per mirar si baixava la dona que devia acompanyar. Al saltar del cotxe s' hi acostan donya Ramoneta, la Fermina y la senyora Carlota.

—¿Y 'l meu encárrech? fá aquesta dirigintse á ne 'n Pastells.

—Ja li porto, si senyora.

—¿Veus? diu donya Ramoneta baixet á la Fermina.

—Tingui; diu en Pastells á la senyora Carlota. Com que á mí no 'm coneix, haurá de fé 'l favor d' anarla á buscar.

Y dihent aixó 's fica la má á la butxaca.

—¿Aquí?

—No; contesta en Pastells. Es un encárrech de la senyora. Tingui, que no 'l trobava.

Y li dona un bitllet de perrera. L' Aurora, era una gosseta.

PAU BUNYEGAS

INVITACIÓ

Jespus amich: Ja sabs que 'l día trenta fem la festa majó y espero qu' aquest any per poguer vindre farás un cor esforços.

Ficarem la olla gran dintre la xica y ens divertirem molt

puig el programa es variat y espléndit y vessa en aquet poble el bon humor.

Sortiran tots els balls; *xiquets, gitanas,*

18 d' Agost.—**En Lerroux á Barcelona.**—El poble, escoltant al diputat, que li dirigeix la paraula desde 'l balcó del *Círcul de la Fusió Republicana*.

(Inst. Rus, colaborador artístich de LA ESQUELLA)

patum y diables, diables sobre tot
ab aquells parlaments y aquells piulas
que l' any passat van costá un ull al Ton.

Cada mitj día tirarán tronadas;
per cert que á un forasté de ca 'l Pinyol
li va aná l' any passat un bras enlayre
al reventá el tró gros.

També está anunciat pel derrer día
un bon castell de foch,
nosaltres el veurém desde ca 'l Cinto
per véurel de mes prop
y ja tindré cuidado
de que no 'ns passi com al pobre Pons
que l' any passat li va petá á la cara
un cohet volador.

Han fet un embalat al camp de 'n Penca
qu' es un derrotxe de velluts y flors;
Deu fassi que no hi torni á havé desgracias
com l' any passat quan va calarshi foch.

Vina, Jespus amich; ja sabs que á casa
no hi falta bona cara y ápats bons.
Menja fins que reventis; de tots modos
no fagis com l' altre any el noy de 'n Pol
que de tants tips es va espatllá l' estómach
y no ha fet des llavors res mes de bó.

Com qu' aquest any hi ha dos partits, es fácil
que per punt sigui tot mes fastiós,
y tindré competencia ab las orquestas,
al aná á treure ball, al corre el bou,
y es, al igual que l' any passat, probable
que hi hagui quatre toros y alguns morts.

T' espero, donchs, sens falta; et vindré á rebre
el día vintinou

y t' aviso que agafis la tartana
del noy de ca 'n Titó

que l' any passat sols va volcá tres voltas
mentre el Careto vá volcarne nou.

Avant y hasta la vista. Mana sempre
al teu amich

Carlóns.

RESPOSTA

Amich Carlóns: Et dono moltas gracias
per tan galant y atenta invitació
que no puch acceptar perque 'ls negocis
em vam be, tinch salut, la dona 'm vol,
y no hi pensat fins are ab el suicidi,

No contis ab mí donchs,
que igual que l' any passat desitjo viure
y no 'm vull exposá á festas majors.

JEPH DE JESPU

INAUGURACIÓ DE LA «ESCUELA MODERNA»

El dilluns passat va inaugurarse aquesta escola
(carrer de Bailen, n.º 70), primera y única en Barcelo-
lona pel carácter á que perteneix. Segons els hon-
rats y excelents propòsits del seu fundador don
F. Ferrer Guardia, persona d' elevat criteri y exten-
sa ilustració, el método d' ensenyansa que 's donará
en dita escola estaré á l' altura del de las mes ade-
lantadas del extranger.

Molt bé va dirho nostre amich el Sr. Salas Anton:
Res de métodos *laichs*, com s' han entés fins ara, ab
sas prácticats tontas d' apassionats dogmatismes. Lo
que falta es una observació serena de las cosas y de
las ideas; sense prejudicis de cap mena y sense una
boyra que serveixi d' obstrucció á la llum del ente-
niment.

La missió de la Escola Moderna consisteix en fer
que 'ls noys y noyas que se li confiïn arribin á
ésser personas instruidas, justas y lliures de tota hi-
pocresía.

La máxima que guía la seva obra es aquesta:—*No
hi ha debers sense drets, ni drets sense debers.*

La ensenyansa seré mixta, ó siga verdaderament
fraternal, sense categorías, ni sexes, acceptantse
alumnos desde l' edat de 5 anys.

LAS DELICIAS DEL CAMP

¡Quin plaher anar distret
per la voreta d' un marge,
y tot de prompte fe un salt
de dotze ó catorze canas!...

LAS DELICIAS DE LA PLATXA

¡Quín gust respirar del mar
l' ayre pur y salabrós,
y sense tenirne ganas
pendre un banyet d' impressiól...

Además de las condiciones higiénicas d' un local espayós y ventilat, s' establirà una inspecció mèdica á la entrada dels alumnos, de quinas observacions si 's creu necessari se 'n donará coneixement á las familias.

Noys y noyas disposarán gratuitamente del material necessari y utensilis indispensables, descartant aixís la explotació de que son víctimas segons á quins col-legis.

Esperém que l' éxit mes gran coronará las esperansas dels fundadors de la «Escuela Moderna» hont la ensenyansa científica y racional mes pura farà dels seus alumnos homes lliures, dignes y forts.

L' enhorabona mes cordial y desitjém que tinguin forsa imitadors.

Pocas vegadas s' han vist á Barcelona, en aquest temps, una fredor y una desanimació com las qu' están passant las empresas teatrals. No sé si es per alló dels *pochs calers*, ó per l' esverament que causan els automòvils ó per qüestió de las orugas de la Rambla, el cas es que de las nou de la nit per amunt la vida de nostra ciutat queda reduhida á la vida de un poble de mala mort.

Y ara precisament es quan se demostra la complerta ausencia del gust artístich en nostre públich. Dihém aixó perque avuy qu' en un dels més céntrichs teatros s' hi fá art de debó y avuy que nostres classes *pudientes* no tenen cap moixiganga temptadora en forma de gari-paus *ensinistrats* ó de sarsuelas ploraneras, avuy precisament es quan, á lo menos per alló de no sapiguer ahont anar, deurían acudirhi, lo que no fan, deixantse perdre mes de quatre emocions puras.

Pero ¿á qué parlals'hi d' aquestos *romansos* á las nostres familias distingidas?

Créguin, per altra part, que per quí ho sento es per ellas mateixas, que lo qu' es á mí no m' hi fan cap falta.

NOVEDATS

Per aquest parlava. La companyía que dirigeix la senyora Vitaliani no 's cansa de donar varietat als seus programas. En lo que vá de setmana ha posat sempre obras diferentas, de lo millor que conta el seu repertori.

La representació del drama d' Ibsen *Hedda Gabler* va ser una fruició contínua, atenent á que may havia sigut presentat ab un conjunt més sobri y més real. No hi ha que dir que la protagonista va esser interpretada ab un *voler* qu' hauría admirat al mateix Ibsen. El tipo estrany d' aquella dona intelectual que 's mor de fástich á causa del ambient va ferlo casi comprensible.

Ja vam dir al estrenarse aquesta obra que 'l famós dramaturch noruech hi guanya ab aquestas interpretacions; els seus símbols, no sempre convinents, y la seva eterna nuvo'ositat es dissipan bastant al esser presentats per artistas creadoras tan ó més qu' ell de poesia, de vida y de bellesa.

La comedia *I mariti* es una presentació de varis tipos conjugals; matrimonis descontentes per diferentas causas, en las que hi predominan els gelos; y que té per única moral l' afirmació de que el principal motiu de desavenencia entre 'ls casats es moltes vegadas el no tenir fills.

L' obra, tallada ab patró vell, hont s' hi determinan sentiments del honor molt carrinclóns, 's distingeix pel llenguatge, encare qu' está també plena de situacions sense rahó de ser.

Cal fer justicia á la Srta. Farina y al Sr. Duse dihent que van estar deliciosos en la bonica escena final.

Una bolla di sapone entra de plé en el género *vaudevillesch*.

Una serie d' escenas més ó menos justificadas, pero

EN GÓMEZ DEL CASTILLO A MADRIT

A pesar d' haverhi anat
per varios assumptos grossos,
ni 'ns arreglará la carn,
ni 'ns posará á lloch els ossos.

graciosas totas, que tenen lloch en virtut d' una carta, carta d' aquelles de teatro que serveixen dotze vegadas per donar gust al autor.

L' actor cómich Sr. Sainati va esser l' héroe de la festa, qui, ab sos recursos mímichs y sos detalls, no sols va aguantar durant tota la nit la rialla als llabis dels espectadors si no que á voltas feya esclatar el riure á sos mateixos companys.

Proba de las simpatías de que gosa l' aixerit artista es que la nit de son benefici va fer casi un lleno. Representá ab molta gracia una comedieta titulada *Viaggio per cercar moglie* que té una base bastant insustancial, pero que no va cansar al auditori per lo ben executada.

El monólech *Machina per volare* també va ser dit ab tota la vis cómica d' un actor de primera.

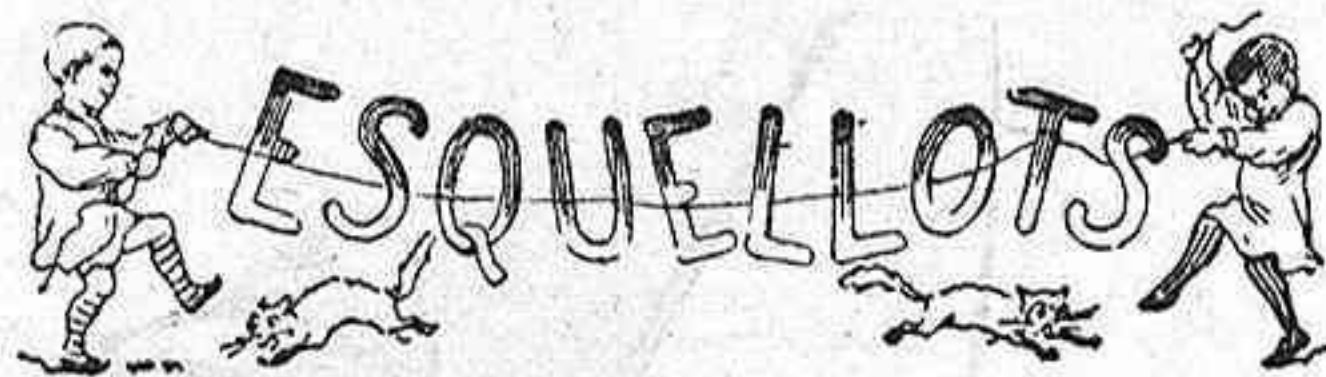
Y del juguete *Un casino in campagna* no 'n parlém perque es una farsa en la que no hi varem trobar ni mica de solta.

La senmana que vé donarém compte del estreno de *Libertá*, comedia de sátira social del artista catalá don Santiago Rusiñol.

Y... passiho bé tinguin;
per vuy ja n' hi ha prou,

qu' als demés teatros
no 's fá res de nou.

N. N. N.

Podrá olvidarse 'l govern de cumplir els serveys mes necessaris... com que devegadas en algúns punts no 's troban ni sellos als estanchs y 'ls que han d' enviar una carta passen mil apuros; pero de lo que may s' olvida es de lo supérfluo y ruinós.

O si no aquí tenen l' anunci del sorteig de la rifa de Nadal. Ja fá mes de un mes qu' está anunciat, y ja s' expenen bitllets en totas las administracions de Loterías.

Mirada la cosa individualment no deixa de ser temptadora, perque son molts els ilusos que 's figuran que han de treure alguna de las grossas, essent la primera de 5.000.000 de pessetas.

Ara considerada en conjunt, ja es molt distint.

El sorteig constará de 35 mil bitllets á mil pessetas cada un: per consegüent ingressará 35 milions de pessetas.

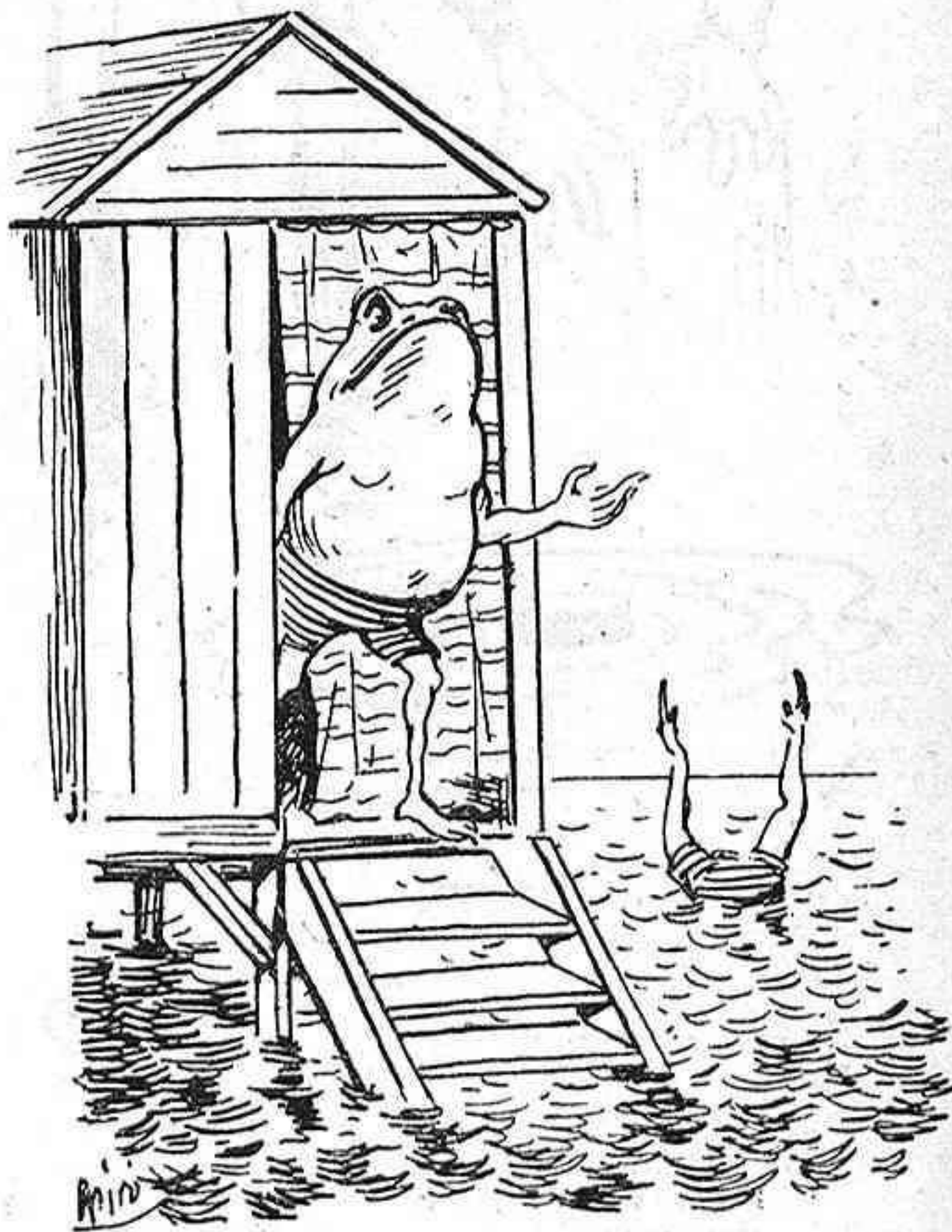
El valor total de tots els premis, aproximacions y reintegros á repartir, ascendeix á 24 milions 500 mil pessetas.

Se queda, donchs, ab una petita ganancia de 10 milions y mitj.

Casi res: dos vegadas la grossa, y mitj milió de propina.

Ab aquesta combinació tan exemplar, fá de bon perseguir el joch com á immoral y ruinós per las familias.

NOTA D' ESTIU

—¡De cap, granota!

¿Y encare hi haurá ciutadans tan llusos que pi-quin en aquest esqué?

Tot Barcelona ha vist ab escándol la feta del plech de cartas sustretas que vá ser enviat á la respectable casa comercial *Fills de Joseph Vidal y Ribas*, ab lletras de cambi endossadas ab termes indecents y graves indicacions respecte á la gran immoralitat que reyna en el ram de correus.

Aixó ja no es robar el valors que van inclosos en una carta; aixó ademés es riure's de la professó.

Y entre las indicacions que á manera de befa figuran en alguns dels plechs, n' hi ha alguna de preciosa.

«¿Cóm s' explica—diu l' anónim bromista—que alguns empleats ab 4 ó 5 pessetas diarias de sou, paguin 12 duros y mes de pis, y ells y sas familias vesteixin ab elegancia y portin vida de richs?»

Ab aquesta indicació n' hi hauria mes que suficient pera sotmetre á vigilancia als que realisan semblants miracles, si es que á l' Administració de Correus no tenen medi d' evitar furts y sustraccions.

O aixó, ó adoptar una mida que será única en el mon.

El reconeixement de la societat de lladres, y la creació de un nou sello de seguros, á benefici exclusiu dels que avuy se dedican á obrir sobres y á extreure lo que hi ha á dintre.

Un redactor de *La Perdiu* que 's troba estiuhejant á Camprodón vá fer pinyas ab el director de *La Frontera*, periódich que veu la llum en aquella població.

No 's queixarán per falta d' espectacles els estiuhejadors de Camprodón: serenatas, concerts, fontadas y boxer.

Ja no cal sino que 's modifiqui la tonada del himne nacional, podentse dir desd' ara:

Bon cop de *puny*, segadors de la terra
bon cop de *puny*!

Per últim els cuyners han elegit á un Sant tutelar que 'ls patroneji.

Els mestres en l' art del fogó y la cacerola han escullit á Sant Llorens.

¿No 'ls sembla que no han estat prou acertats?

Dat que Sant Llorens vá morir rostit á la graella, no eran els cuyners que havían de triarlo. Mes propi que dels cuyners, Sant Llorens déu ser el patró de las costellas á la brasa.

Hem tingut ocasió de comprobar la economia que reporta un senzill «*Freno*» destinat á regular el gasto de gas que fan els metxeros incandescentes. Els senyors *M. Barris y C.^a*, inventors del aparato han realisat ab tal adelanto una obra verament laudatoria.

Ara ja ho saben las infinitas familias que 's desesperan al veure 'ls recibos del gas al cap del mes. ¿Volen fer un estalvi d' un 25 ó un 30 per 100? Pósin un «*Freno*» á cada metxero, que será com posar un *bossal* á las companyias explotadoras dels barcelonins.

Publica *La Perdiu* uns articles de un viatjant de comers, reconeixent que per tot arreu ahont vá troba grans antipatías.

Reconeix que no li fan pedidos; pero aixó es degut á que 'ls botiguers de provincias tenen els magatzems abarrotats de género. Pero en cambi confessa que li mouhen la escandalosa.

Y aixó es el resultat—segons ell—de *La feyna*

dels diaris de Madrid, sent aquest el títul que serveix de capsalera á las sévas cartas.

El viatjant hauria de ser just, y reconeixer bonament que la qu' ell anomena *La feyna dels diaris de Madrid*, es filla en gran part de *La feyna de alguns diaris de Barcelona*, entre 'ls quals ha de contarse en primer terme *La Perdiu*.

Quan el periódich de la *gent de bé* insulta sense tó ni só á la gent de las provincias no catalanas, no ha de extranyarse que 'ls insultats responguing com poden, saben y Deu els dona á entendre.

A CALDETES

L' ÚNICA FEYNA DE 'N CAIMITU

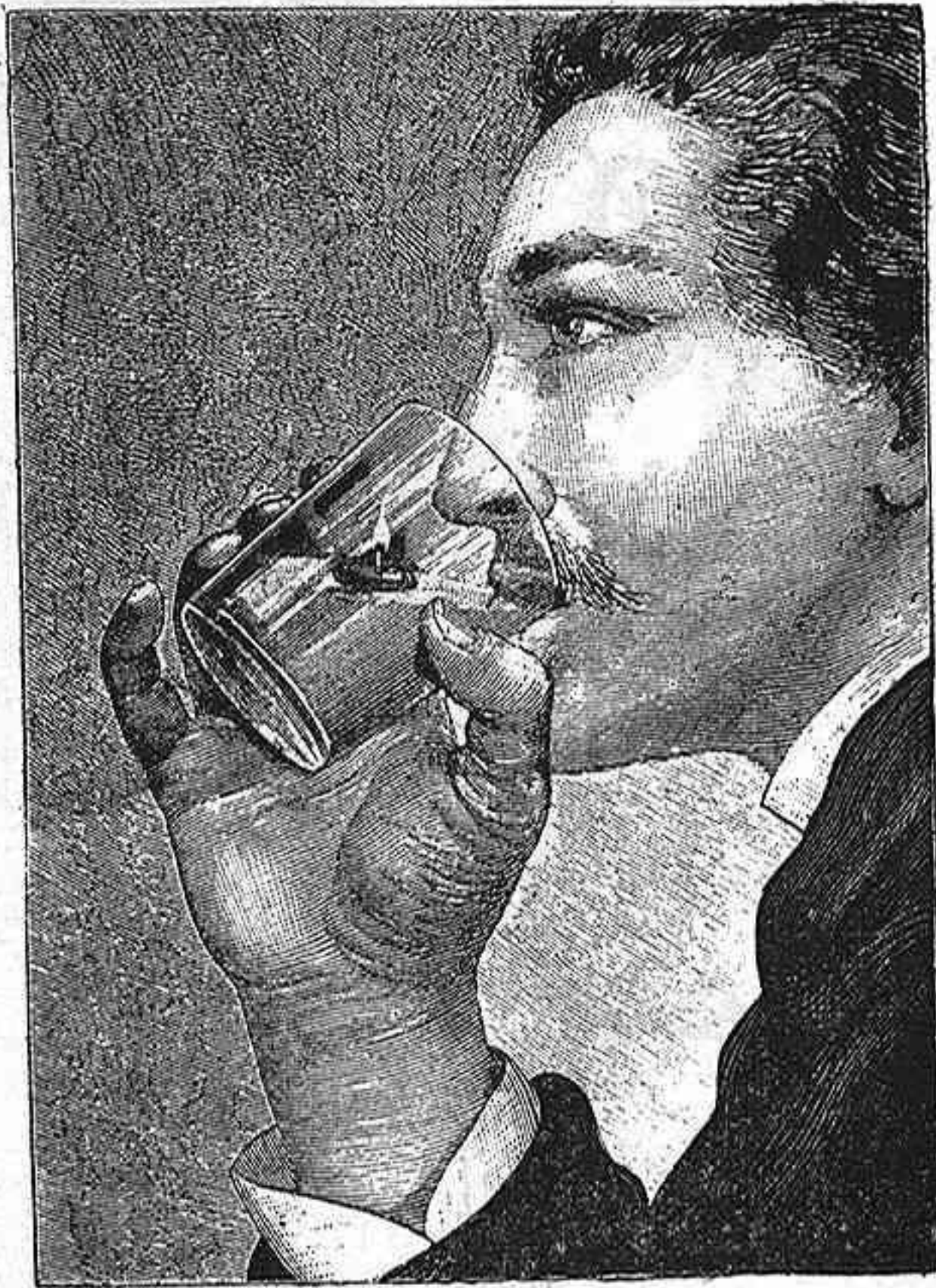
—Fletxar corz, rez mez que fletxar corz.

UNA XINXETA AL ESTÓMACH

Tothom coneix la martingala dels que 's menjan una vela encesa: la espelma ab que 's fá l' experiment es de pasta de poma ó de rave y el cremell consisteix en un boef d' admetlla que crema gracias á la substancia oliosa que conté per la seva naturalesa.

Veus'aquí un' altra farsa per l' istil: El lector qu' en mitj d' una tertulia vulgui donar una extranya sorpresa als concurrents, la donará sens dubte si de sobte veuhen aquets que aquell agafa un gresol d' oli ab una xinxeta encesa y aproximantse'l als llabis se disposa á cruspisho tot, y que, per ff, 's beu el contingut, mastegant y empassantse la xinxeta.

La expressada xinxeta 's fabrica ab un trosset d' admetlla y 'l líquit no será altra cosa que dos ó tres dits de ví clar, d' un blanch que tiri á groch. Fingint un temerari decididament s' aboca 'l contingut cap al estómach y com que ab l' ayre de la mateixa respiració s' apaga la flama, la operació pot ferse sense cap contratemps.

Y molts dels espectadors, admirats de que una persona devori tots aquells ingredients, exclamarán ab tota la bona fé:

—¡Pobre senyor, ja ha begut oli!

Qui sembla injurias á mans plenas, natural es que reculli desayres y rebufos á gabadals.

Per aixó hem dit sempre que 'ls mes grans enemics que té Catalunya, son els catalanistas ó que tals se diuhen, de la nierada de *La Perdúu*.

Curiós, curiosíssim.

El sabi Dr. Balari, en el seu llibre *Orígenes histó-*

ricos de Cataluña, pretengué demostrar que 'l sobrenom de *Pilós* que portava 'l primer comte de Barcelona, no era qüestió de pel, sino una imitació del concepte *Raugraf* (comte dels matorrals) que portavan alguns magnats alemanys.

Pero ha vingut un altre sabi extranger, el Dr. Calmette, retxassant aquesta versió y sostenint que 'l comte Jofre per portar el nom que ostenta havia de ser molt *pelut*.

Ab lo qual tenim que mentres el Doctor Balari l' afayta, el Doctor Calmette li fá creixe 'l pel, y 'l mon catalanista, está, ab aquesta qüestió tan peluda, que no toca de peus á terra.

••

—No hi ha mes: hem d' esperar—me deya l' altre día un devot de l' historia catalana.

—¿Y qué esperarás, si 's pot saber?—vaig preguntarli.

—No res: que un altre sabi descubreixi la verdadera *fotografia* del comte Jofre: llavors sortirem de duptes: llavors sabrem si era *pelat* ó *pelut*.

La manera com se treuhen las orugas dels arbres, ens fa pensá en aquell procediment per matá las pusas. S' agafa la pussa, se li obra la boca, se li fican els polvos, y queda morta la pussa.

Si no hi ha altre medi que espolsar las brancas, tenim orugas per molt temps.

El jardiner municipal deu pensar: Quí día passa any empeny, y mentrestant passarà l' estiu, vindrán els frets y las orugas desapareixerán.

Aixís com se diu que 'ls panellóns se curan ab aygua de maig, podrém dir que las cucas dels arbres se curan ab aygua de novembre.

En una tenda de Gracia, durant els días de la festa major hi havia un lletrero que deya: «¡ojo con los ratas!»

Y la policia va agafarne cinch.

Potser sí que aixó dels lletreros es un bon medi porque *los ladrones sean habidos*.

L' administrador de correus d' aquesta capital ha descubert una nova sustracció de valors, y n' ha donat coneixement al director general de Comunicacions.

¿Y al jutjat no ha dit res?

Als que obran correspondencias y prenen lo que es dels altres, han de portarse al jutjat, com s' hi portan tots els lladres.

En un saló.

Hi entra una senyoreta d' elevada estatura, pero prima com un espárrech.

—¿Quí es?—pregunta un dels tertulians.

—La senyoreta X.

—¡Ahl...

—Una noya que suspira pel matrimoni; pero que tal com está construhida no troba marit.

—¡Pobra xicota!... Ara me 'n faig cárrech. Es com un bastó que busca un cego.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm. 8.

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Obra nueva — Acaba de publicarse

EL

PROLETARIADO MILITANTE

MEMORIAS DE UN INTERNACIONAL

POR

ANSELMO LORENZO

Un tomo en 8.º de 446 páginas. . . . . Pesetas 3

DEMÀ, DISSAPTE: NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

La Campana de Gracia

Vuyt planas de text é ilustració.—Dibuixos á dugas tintas.—Traballs literaris d' actualitat política.—Intencionadas caricaturas de nostres primers artistes.

Tot per 10 céntims

¡ Dilluns, dilluns, dilluns sortirà !

AGENCIA DE MATRIMONIS

HUMORADA EN VERS

PER

C. GUMÀ

Ilustrada ab dibuixos de R. MIRÓ

Preu: DOS rals

Dilluns se posará en venda

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuó ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

OBERTURA DE LA CASSA

Ab escopeta, ab la má,
al aguayt, dret, ajegut;

en aquest mon, ja es sabut,
hi ha mil modos de cassá.